

Галузь знань 01 Освіта
Спеціальність 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
За освітньою програмою Українська мова і література
(Кваліфікація - Магістр. Філолог. Викладач української мови і
літератури
Термін навчання - 1 рік
на основі освітньо-кваліфікаційного рівня "спеціаліст")

ПН 01 МЕТОДИКА НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Опис (анотація): Методика наукових досліджень – дисципліна, в якій розглядається процес підготовки дипломної роботи магістра роботи від вибору теми до її публічного захисту. Крім того, наголошується на спільних та відмінних особливостях у підготовці та написанні дипломної роботи спеціаліста та магістерського дослідження. Акцентується увага на важливості самостійних пошуків та прийнятті рішень.

Тип: цикл природничо-наукової (фундаментальної) підготовки (нормативна).

Термін вивчення: 1 курс, 1 семестр.

Кількість кредитів: 1,5 кредити ECTS, 45 год., з них денна форма навчання – 16 год. аудиторних: 10 год. лекційних, 6 год. практичних; заочна форма навчання – 12 год. аудиторних: 8 год. лекційних, 4 год. практичних.

Викладацький склад: кандидат філологічних наук, доцент, професор кафедри української мови Маркітантов Ю.О.; кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Ладиняк Н. Б.

Мета курсу: теоретично і практично підготувати студентів до здійснення наукових пошуків, креативного підходу до застосування одержаних знань, чіткого розуміння логіки викладу наукових здобутків.

Завдання дисципліни:

1) дати студентам ґрунтовні й систематичні знання з методики наукового пошуку;

2) сформуванню умінь й навички складання робочого плану, написання та оформлення магістерського дослідження;

3) навчити чітко й правильно робити бібліографічний опис вивчених джерел, оформляти список використаних джерел згідно з найновішими вимогами ВАК України.

Результати навчання:

Проведення **практичних занять** має на меті формування в студентів основних професійних **умінь**, що визначаються специфікою ведення та оформлення наукових досліджень: опрацьовувати наукову літературу; визначати тему, актуальність, новизну та мету дослідження; складати план роботи; добирати відповідні терміни з фаху для оформлення роботи; дотримуватися мовних норм, характерних для наукового стилю сучасної української літературної мови; працювати з довідковою літературою; підготувати публічний виступ на процедуру захисту магістерської роботи.

Методи викладання дисципліни: усне слово викладача, пояснення, різні види бесіди (репродуктивна, аналітико-синтетична, евристична та інші), виконання вправ, редагування текстів, конспектування, виготовлення зразків бібліографічного опису тощо.

Методи оцінювання: поточне усне опитування, написання самостійних робіт.

Розподіл балів, які отримують студенти

Денна форма навчання			
Поточний контроль	Самостійна робота	Модульна контрольна робота	Сума
40 балів	20 балів	40 балів	100 балів

Заочна форма навчання			
Поточний контроль	Самостійна робота	Модульна контрольна робота	Сума
20 балів	40 балів	40 балів	100 балів

Форма підсумкового контролю: *залік*.

Перелік основної літератури:

1. Артемчук Г. І. Методика організації науково-дослідної роботи: Навч. посібник для студентів та викладачів вищ. навч. Закладів / Г. І. Артемчук, В. М. Курило, М. П. Кочерган. – К.: Форум, 2000. – 276 с.

2. Білоусова Т. П. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Т. П. Білоусова, Ю. О. Маркітантов. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний університет, інформаційно-видавничий відділ, 2004. – 120 с.

3. Білоусова Т. П. Як підготувати наукову роботу: Методичні рекомендації / Т. П. Білоусова, Ю. О. Маркітантов. – Кам'янець-Подільський: ПП Заріцький, 2007. – 76 с.

4. Довідник здобувача наукового ступеня: Збірник нормативних документів та інформативних матеріалів / Упоряд. Ю. І. Цеков. – К.: Наук. думка, 2000. – 198 с.

5. Маркітантов В. Ю. Підготовка та захист магістерської роботи. Навчально-методичний посібник / В. Ю. Маркітантов, А. В. Найчук. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільська міська друкарня, 2008. – 60 с.

6. Методичні рекомендації з написання та оформлення дипломних робіт студентами Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка / [упорядники: А. С. Попович, Н. М. Розумяк; за ред. А. С. Попович]. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2012. – 66 с.

7. Основи науково-дослідної роботи: Навчальний посібник для студентів, аспірантів і докторантів філософського факультету / Упоряд. А. Є. Конверський, В. І. Лубський, Т. Г. Горбаченко, В. А. Бугров, І. В. Кондратьєва; За ред. д-ра філос. наук, проф. А. Є. Конверського. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2004. – 186 с.

8. Основні вимоги до дисертацій та авторефератів дисертацій // Бюлетень ВАК України. – 2007. – №6. – С. 9-16.

9. Приклади оформлення бібліографічного опису у списку джерел, який наводять у дисертації, і списку опублікованих робіт, який наводять у авторефераті // Бюлетень ВАК України. – 2008. – №3. – С. 9-13.

10. Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник / В. М. Шейко Н. М. Кушнарєнко. – 5-те вид., стер. – К.: Знання, 2006. – 307 с.

Мова викладання: українська.

ПП01 МЕТОДИКА НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ВНЗ

Опис (анотація): Методика навчання української мови у ВНЗ досліджує процес навчання української мови у вищій школі, розкриває закономірності засвоєння різних сторін мови при викладанні мовознавчих дисциплін, визначає і вмотивовує засоби передачі знань студентам.

Тип: цикл дисциплін професійної та практичної підготовки (нормативна).

Термін вивчення: 1 курс (2 семестр).

Кількість кредитів: 3 кредити ECTS: всього 90 год., з них: денна форма навчання – 36 год. аудиторних: 18 год. лекційних, 14 год. практичних занять, 4 год. лабораторних занять; заочна форма навчання – 18 год. аудиторних: 10 год. лекційних, 8 год. практичних занять.

Викладацький склад: кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Попович А.С.

Мета курсу: теоретично і практично підготувати студентів-магістрантів до професійної діяльності викладача мовознавчих і лінгводидактичних дисциплін у вищій школі.

Основні завдання дисципліни:

– продовжувати формувати у майбутніх викладачів національно свідоме ставлення до української мови як рідної та державної, розуміння її значення як дисципліни вузівського навчання і засобу вивчення інших дисциплін;

– озброювати майбутніх викладачів знаннями у сфері методики української мови, на основі яких вони могли би домагатися свідомого і міцного засвоєння студентами програмового матеріалу з української мови, ефективно організовувати навчальну діяльність студентів з різних курсів української літературної мови, формувати пізнавальну самостійність студентів;

– забезпечувати підготовку викладачів на рівні нових освітніх завдань; розкрити технологію вишівської лінгводидактики;

– формувати в студентів-магістрантів професійно-методичні вміння (побудова вузівських занять різних типів, використання методів і прийомів навчання, застосування ТЗН і т.ін.);

– розвинути навички професійного спілкування у процесі навчання;

– удосконалити вміння студентів-магістрантів, майбутніх викладачів, самостійно працювати з науково-методичною літературою та джерелами Інтернет;

– стимулювати науково-методичну творчість студентів-магістрантів, прагнення вдосконалювати свою педагогічну освіту, прищеплювати творче ставлення до викладацької праці.

Результати навчання:

знання: загальні питання методики викладання мовознавчих і лінгводидактичних дисциплін у вищій школі; методику вивчення української мови на філологічному та неспеціальних факультетах; методику позааудиторної роботи у ВНЗ; особливості методичної роботи викладача вищої школи; засвоїти конкретні прикладні питання вивчення української мови у ВНЗ.

вміння, навички, компетентності: здатність до навчання, креативність, володіння технологіями пошуку інформації, гнучкість мислення; здатність до аналізу й синтезу, організації та планування, засвоєння основних базових знань з методики навчання української мови, навички управління інформацією (уміння знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел), розв'язання проблем, планування та управління часом; здатність застосовувати знання на практиці, дослідницькі навички та вміння, здатність до навчання, здатність працювати самостійно, турбота про якість, бажання досягти успіху; визначати основні завдання на кожному етапі вивчення мови; оптимально використовувати можливості української мови для реалізації освітньої, виховної та розвивальної мети; проводити методичний аналіз матеріалу, що вивчатиметься; працювати з підручником, навчальними посібниками та іншими джерелами (в тому числі Інтернет); складати робочі навчальні програми, укладати навчально-методичні комплекси; готувати лекції, укладати плани практичних і лабораторних занять та аналізувати їх; володіти технологією основних методів і прийомів навчання української мови у виші; презентувати свої методичні ідеї та застосовувати інноваційні технології при викладанні української мови у ВНЗ.

Методи викладання дисципліни: усне слово викладача, пояснення, різні види бесіди (репродуктивна, аналітико-синтетична, евристична та інші), створення та розв'язання проблемних ситуацій, виконання вправ, написання лекцій і планів практичних і лабораторних занять, аналіз та самоаналіз лекцій, укладання бібліографій методичних посібників і журнальних публікацій, конспектування, виготовлення роздавального матеріалу, робота за таблицями, опрацювання методичної літератури, рольові ігри, конференції, дискусії, моделювання навчальної ситуації в аудиторії, виготовлення моделей таблиць і стендів, підготовка презентацій тощо.

Методи оцінювання: поточне усне опитування, написання самостійних робіт, написання лекцій, планів практичних і лабораторних занять та їх аналізів і т. ін.

Розподіл балів, що присвоюються студентам:

Денна форма навчання			
Поточний контроль	Самостійна робота	Модульна контрольна робота	Іспит
20 балів	10 балів	30 балів	4 0 б алів

Заочна форма навчання			
Поточний контроль	Самостійна робота	Модульна контрольна робота	Іспит
10 балів	20 балів	30 балів	4 0 б алів

Форма підсумкового контролю: екзамен.

Перелік основної літератури:

1. Дороз В.Ф. Методика викладання української мови у вищій школі / В.Ф.Дороз. – К.: Центр учбової літератури, 2008.
2. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: підручник / А.М.Алексюк. – К.: Либідь, 1998.
3. Педагогіка і психологія вищої школи: навчальний посібник / О.Г.Мороз, О.С.Падалка, В.І.Юрченко; за заг. ред. О.Г.Морова. – К.: НПУ, 2003.
4. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі / В.М.Нагаєв. – К.: Центр учбової літератури, 2007.
5. Педагогіка вищої школи: навч. посібник / Б.І.Коротяєв, Е.О.Гришин, О.А.Устинко. – К.: УМКВО, 1990.
6. Салов В.О. Основи педагогіки вищої школи / В.О.Салов. – Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2003.
7. Слєпкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі / З.І.Слєпкань. – К.: Вища школа, 2005.

Мова викладання: українська.

ІІІ 06 ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

Опис (анотація): Теоретичні проблеми сучасної лінгвістики – дисципліна, яка передбачає ознайомлення студентів з сучасними напрямками

розвитку мовознавства, тими науковими парадигмами, які активно розпочали своє функціонування в науковому світі в другій половині XX – початку XXI століття.

Тип: цикл професійної та практичної підготовки (вибіркова).

Термін вивчення: 1 курс (1 семестр).

Кількість кредитів: 3 кредити ECTS: всього 90 год., з них: денна форма навчання – 30 год. аудиторних: 20 год. лекційних, 10 год. практичних занять; заочна форма навчання - 12 год. аудиторних: 8 год. лекційних, 4 год. практичних занять.

Викладацький склад: кандидат філологічних наук, доцент, професор кафедри української мови Маркітантов Ю.О.

Мета курсу: розширити та зміцнити теоретичну лінгвістичну базу студентів-магістрантів, сприяти креативному підходу до вирішення своїх наукових пошуків.

Основні завдання дисципліни:

1. дати студентам ґрунтовні й систематичні знання з теорії сучасного мовознавства;

2. сформувані вміння й навички застосування на практиці найновіших мовознавчих досягнень;

3. навчити студентів критично ставитися до різних наукових поглядів, відрізнити глибоко наукові праці від “модних” досліджень-метеликів.

4. продовжувати розвивати в студентів вміння самостійно працювати з науковою та науково-методичною літературою, їх пізнавальні інтереси, прагнення до вдосконалення своєї професійної підготовки;

Результати навчання: студенти **мають знати**, що мовотворчі тенденції буквально пронизують інтелектуальну творчість, в основі якої — виявлення і використання функціонування мовної системи, когнітивних можливостей мовного моделювання реальності. Студенти **мають уміти** орієнтуватися в основних лінгвістичних напрямках, які розпочали своє функціонування в науковому світі в другій половині XX – початку XXI століття.

Методи викладання дисципліни: усне слово викладача, пояснення, різні види бесіди (репродуктивна, аналітико-синтетична, евристична та інші), створення та розв'язання проблемних ситуацій, конспектування, дискусії.

Методи оцінювання: поточне усне опитування, написання самостійних робіт, рефератів, експрес-контрольні роботи, і т. ін.

Розподіл балів, що присвоюються студентам:

Денна форма навчання			
Поточний контроль	Самостійна робота	Модульна контрольна робота	Сума
40 балів	20 балів	40 балів	100 б

			алів
--	--	--	------

Заочна форма навчання			
Поточний контроль	Самостійна робота	Модульна контрольна робота	Сума
20 балів	40 балів	40 балів	100 балів

Форма підсумкового контролю: залік.

Перелік основної літератури:

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. – К.: Видавн. центр “Академія”, 2004. – 344 с.
2. Загнітко А. Основи функціональної морфології. —К., 1991.
3. Загнітко А.П. Сучасні лінгвістичні теорії: Монографія. – Вид.2-ге, випр. і доп. – Донецьк: ТОВ “Юго-Восток, Лтд”, 2007. – 219 с.
4. Иная ментальность / В.И. Карасик, О.Г. Прохвачева, Я.В. Зубкова, Э.В. Грабарова. – М.: Гнозис, 2005. - 352 с.
5. Йоргенсен М.В., Филипс Л.Дж. Дискурс-анализ. Теория и метод / Пер. с англ. – 2-е изд., испр.. – Х.: Изд-во «Гуманитарный центр», 2008. – 352 с.
6. Лакофф Дж., Джонсон М. Метафоры, которыми мы живем: Пер. с англ. / Под ред.и с предисл. А.Н.Баранова. – М.: ЕдиториалУРСС, 2004. – 256 с.
7. Маслова В.А. Когнитивная лингвистика. – Минск, 2008. – 272 с.
8. Селіванова О.О. Актуальні напрями сучасної лінгвістики (аналітичний огляд). – К.: Вид-во Укр. фітосоціологічного дослідження, 1999. – 148 с.
9. Селіванова О.О. Нариси з української фразеології (психокогнітивний та етнокультурний аспекти): Монографія. – К.-Черкаси: Брама,2004. – 276 с.
10. Тичер С. и др. Методы анализа текста и дискурса / Пер. с англ. – Х.: Изд-во «Гуманитарный Центр», 2009. – 356 с.

Мова викладання: українська

ПП 09 ІСТОРІЯ ЛІНГВІСТИЧНИХ УЧЕНЬ

Опис (анотація): Історія лінгвістичних учень – дисципліна, яка передбачає ознайомлення студентів із зародженням мовознавчої науки, її розвитком від античної доби до сьогодення, знайомство студентів з найважливішими лінгвістичними напрямами і школами, з досягненнями видатних лінгвістів, дає можливість розглянути методи і прийоми лінгвістичного аналізу, який застосовували на різних стадіях розвитку мовознавства.

Тип: цикл професійної та практичної підготовки (вибіркова).

Термін вивчення: 1 курс (2 семестр).

Кількість кредитів: 4 кредити ECTS: всього 120 год., з них: денна форма навчання – 40 год. аудиторних: 26 год. лекційних, 14 год. практичних занять; заочна форма навчання – 16 год. аудиторних: 12 год. лекційних, 4 год. практичних занять.

Викладацький склад: кандидат філологічних наук, доцент, професор кафедри української мови Маркітантов Ю.О.

Мета курсу: ознайомити студентів з історією науки про мову, з найважливішими напрямками, ідеями і проблемами сучасного мовознавства з метою розширення та зміцнення лінгвістичної теоретичної бази студентів-магістрантів, сприяння креативному підходу до вирішення своїх наукових пошуків.

Основні завдання дисципліни:

1. дати студентам ґрунтовні й систематичні знання з історії лінгвістичної думки;

2. надати можливість студентам побачити витоки всіх провідних напрямів сучасного мовознавства, особливості та сутність різних течій науки про мову;

3. сформувати уміння й навички застосування здобутих знань на практиці;

4. навчити студентів критично ставитися до різних наукових поглядів.

Результати навчання: студенти мають *знати*, що мовознавство має понад двадцятивікову традицію; історія лінгвістичних учень простежує в діяхронному плані еволюцію наукового розуміння сутності свого об'єкта – мови, відношення мови до людини, її мислення, навколишнього світу, активності названих елементів у комунікативній системі мови; еволюцію поглядів, концепцій, шкіл. Студенти мають *уміти* оперувати мовознавчим термінологічним інструментарієм, аналізувати найновіші лінгвістичні теорії, віднаходити наукові доробки українських мовознавців у царині наукових пошуків.

Методи викладання дисципліни: усне слово викладача, пояснення, різні види бесіди (репродуктивна, аналітико-синтетична, евристична та інші), створення та розв'язання проблемних ситуацій, конспектування, дискусії, опрацювання наукової літератури тощо.

Методи оцінювання: поточне усне опитування, написання самостійних робіт, рефератів, експрес-контрольні роботи і т. ін.

Розподіл балів, що присвоюються студентам:

Денна форма навчання			
Поточний контроль	Самостійна робота	Модуль на контрольна робота	Екзамен
25 балів	15 балів	20 балів	40 балів

Заочна форма навчання			
Поточний контроль	Самостійна робота	Модуль на контрольна робота	Екзам ен
15 балів	25 балів	20 балів	40 балів

Форма підсумкового контролю: екзамен.

1. Иванова Л. П. Курс лекций по общему языкознанию. Научное пособие. – К. : Освита України, 2006. – 312 с.
2. Ковалик І. І. Самійленко С. П. Загальне мовознавство. Історія лінгвістичної думки. – К. : Вища шк., 1985. – 215 с.
3. Кочерган М. П. Загальне мовознавство: Підручник. Вид. 2-ге. - К.: Видавн. центр «Академія», 2006. – С.22-67.
4. Удовиченко Г. М. Загальне мовознавство. Історія лінгвістичних учень. – К.: Вища шк., 1980. – С.8-14.
5. Березин Н.М. История лингвистических исследований: Учебник для филол. спец. вузов. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Высш. шк., 1984. – С. 6-16.
6. Дворницька Н.І. Загальне мовознавство: Навч.-метод. посібник. – Кам'янець-Подільський: [Без видавн.], 2010. – С.10-23.
7. Шулежкова Л.Г. История лингвистических исследований: Учебное пособие для студентов филологических факультетов. – М.: Флинта: Наука. – 2004. – С. 15-28.

ПП11 АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДІАЛЕКТНОЇ ЛЕКСИКИ ТА ФРАЗЕОЛОГІЇ

Опис (анотація): Курс «Актуальні проблеми діалектної лексики та фразеології» завершує цикл дисциплін, що формують знання про територіальні різновиди української мови, особливості зв'язку етносу та культури; сприяє поглибленій комплексній лінгвістичній підготовці сучасного філолога і спрямований на з'ясування актуальних проблем дослідження сучасної лексики і фразеології народних говорів.

Тип: цикл професійної та практичної підготовки (вибіркова).

Термін вивчення: 1 курс (1 семестр).

Кількість кредитів: 3 кредити ECTS: всього 90 год., з них: денна форма навчання – 30 год. аудиторних: 20 год. лекційних, 10 год. практичних занять; заочна форма навчання – 12 год. аудиторних: 8 год. лекційних, 4 год. практичних занять.

Викладацький склад: кандидат філологічних наук, професор кафедри української мови Коваленко Н.Д.

Мета курсу: з'ясувати актуальні проблеми дослідження сучасної лексики і фразеології народних говорів, аналізувати сучасний стан живого діалектного мовлення, класифікувати територіально, бачити інтерференцію між спорідненими діалектами, оцінювати вплив літературного мовлення на

діалектне, з'ясовувати характер міждіалектних контактів, відмежовувати загальнономовне, інтердіалектне від вузьколокального; надавати магістрантові необхідні знання для роботи у вищих навчальних закладах.

Основні завдання дисципліни: ознайомлення з актуальними завданнями української діалектології, вироблення навичок спостерігати діалектні явища, укладати програми і завдання з діалектної лексики і фразеології, а також словники діалектної лексики та фразеології, збірники текстів усного діалектного мовлення.

Результати навчання: студенти мають знати актуальні проблеми досліджень діалектної лексики і фразеології, основні фонетичні, граматичні та лексичні ознаки діалектів української мови, сучасні методи збирання та дослідження діалектних матеріалів.

Студенти мають уміти здійснювати фонетичний, морфологічний, синтаксичний і лексичний аналіз зразків діалектної мови, записувати і систематизувати діалектне мовлення, цілеспрямовано відбирати і науково пояснювати діалектні явища, укладати програми-питальники, словники діалектного мовлення, збірники текстів.

Методи викладання дисципліни: усне слово викладача, пояснення, різні види бесіди (репродуктивна, аналітико-синтетична, евристична та інші), створення та розв'язання проблемних ситуацій, укладання бібліографій публікацій з української діалектології, конспектування, конференції, дискусії, підготовка матеріалів до словників говіркового мовлення, текстів говірок тощо.

Методи оцінювання: поточне усне опитування, написання самостійних робіт, експрес-контрольні роботи, письмове тестування, контрольні роботи та зрізи, укладання матеріалів до словників говірок та ін.

Розподіл балів, що присвоюються студентам:

Денна форма навчання			
Поточний контроль	Самостійна робота	Модульна контрольна робота	Залік
20 балів	30 балів	50 балів	100 балів

Заочна форма навчання			
Поточний контроль	Самостійна робота	Модульна контрольна робота	Залік
20 балів	30 балів	50 балів	100 балів

Форма підсумкового контролю: залік.

Перелік основної літератури:

1. Атлас української мови. В 3-х т. – Т.1. – К., 1984; Т.2. – К., 1988; Т.3. – К., 2001.
2. Бевзенко С.П. Українська діалектологія. – К. : Вища школа, 1980. – 246 с.
3. Гримашевич Г. І. Українська діалектологія. – Житомир, 2010. – 172 с.
4. Матвіяс І.Г. Українська мова і її говори. – К., 1990. – 163 с.
5. Панцьо С.Є. Українська діалектологія : Практикум : навчально-методичний посібник. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2013. – 132 с.
6. Суховій О.О. Українська діалектологія : навчальний посібник для практичних занять. – К. : Фенікс, 2014. – 216 с.
7. Ужченко В.Д., Ужченко Д.В. Фразеологія сучасної української мови : навч. посібн. – К. : Знання, 2007. – 494 с.
8. Українська мова : енциклопедія. – К. : 2010.
9. Коваленко Н.Д., Щегельський В.В. Фольклорно-діалектологічна практика : навчально-методичний посібник. – Кам'янець-Подільський : Приватний підприємець Буйницький О.А., 2015. – 144 с.

Мова викладання: українська.

III12 ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЯ

Опис (анотація): Лінгвокультурологія як наука. Об'єкт та предмет цієї галузі. Магістральні лінгвокультурологічні поняття. Особливості антропоцентричної парадигми. Статус лінгвокультурології серед інших лінгвістичних дисциплін. Тісний зв'язок мови та культури. Вагоме поняття етносу для сучасної лінгвокультурології. Прецедентні феномени в лінгвокультурології. Роль фразеологізмів у функціонуванні мовної картини світу. Коди культури і метрично-еталонна сфера. Контекстність у культурах. Поліхронність та монохронність у культурах. Метафора як засіб представлення культури. Символи як закодовані та концентровані смисли культур. Глибока символіка кольоропозначень. Функціонування кольором у фразеологічному фонді мови. Національно-культурна специфіка побудови дискурсу. Універсальні та етноспецифічні компоненти у етносвідомості. Стереотипи як важливі механізми реалізації культурних уявлень народу. Чоловік та жінка в суспільстві, культурі та мові, вимоги політкоректності.

Тип: цикл професійної та практичної підготовки (вибіркова).

Термін вивчення: 1 рік (2 семестр) – (денна форма), 1 рік (1, 2 семестр) – заочна форма.

Кількість кредитів: 3 кредити ECTS: всього 90 год., з них: денна форма навчання – 30 год. аудиторних: 20 год. лекційних, 10 год. практичних занять.

Викладацький склад: доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови Марчук Л.М., кандидат філологічних наук, асистент кафедри української мови Сірант А.М.

Мета курсу: дослідити і описати культурний простір крізь призму мови і дискурсу, культурний фон комунікативного простору. Вказана наука покликана виявити за допомогою і на основі мовних даних базові опозиції культури, які відображаються у дискурсі; в нім зафіксовані уявлення про окультурені людиною сфери: просторову, часову, діяльнісну; прадавні уявлення, які є співвіднесеними з культурними архетипами, що проступають крізь призму мови.

Основні завдання дисципліни:

ознайомити студентів з базовими поняттями лінгвокультурології; представити інформацію про МКС, ККС та культурні коди; сформувати систему знань про стереотипні уявлення, які функціонують у різних лінгвокультурних спільнотах; продемонструвати типові етикетні помилки та шляхи їх уникнення; проаналізувати основні аспекти політкоректності в сучасних умовах глобалізації.

Результати навчання:

студенти мають *знати*: - завдання та цілі лінгвокультурології, її об'єкт та предмет, базові поняття та методи; - історію становлення лінгвокультурології як науки; - поняття лінгвокультурного концепту; - поняття культурного релятивізму та універсальних концептів; - поняття семіотики мови та культури.

уміти: - описати мовний матеріал з позицій лінгвокультурологічних досліджень, враховуючи культурний контекст та використовуючи відповідну методику; - дослідити культурний простір української мови крізь призму мовних одиниць; - розрізнявати поняття лінгвокультурний концепт та когнітивний концепт.

Методи викладання дисципліни: усне слово викладача, співбесіда, інноваційні технології – презентації.

Методи оцінювання: поточне усне опитування, написання самостійних робіт, письмове тестування, контрольні роботи та зрізи, написання рефератів, створення лінгвокультурологічного аналізу тексту і т. ін.

Розподіл балів, що присвоюються студентам:

Денна форма навчання			
Поточний контроль	Самостійна робота	Модульна контрольна робота	іс пит
25 балів	10 балів	25 балів	4 0 б алів
Заочна форма навчання			

Поточний контроль	Самостійна робота	Модульна контрольна робота	іспит
15 балів	15 балів	30 балів	4 0 б алів

Форма підсумкового контролю: іспит.

Перелік основної літератури:

1. Жайворонок В.В. Знаки української етнокультури: словник-довідник / В.В. Жайворонок. – К.: Довіра, 2006. - 703 с.
2. Кононенко В.І. Символи української мови / В.І. Кононенко.— Івано-Франківськ: Плай, 1996. — 272 с.
3. Кононенко В.І. Концепти українського дискурсу / В.І. Кононенко.— Київ-Івано-Франківськ: Плай, 2004.— 248 с.
4. Нідзельська Ю.М. Актуальні проблеми лінгвокультурології: Навчально –методичний посібник / Ю.М. Нідзельська.– Житомир, 2014.– 84с.
5. Потапенко О. І. Українська лінгвокультурологія / О.І. Потапенко, Я.О. Потапенко, Л.П. Кожуховська,Т.В.Чубань, Т.М. Левченко, І.В. Бурчик. – Корсунь-Шевченківський : Видавець В.М. Гавришенко, 2014. – 349с.
6. Семенов О. Академічне письмо: лінгвокультурологічний підхід: навч. посіб./ Олена Семенов, Ольга Фаст. – Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2015. – 220 с.

Мова викладання: українська.

ШП14 ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ СОЦІОЛІНГВІСТИКИ

Опис (анотація): навчальна дисципліна проблеми сучасної соціолінгвістики спрямована на вивчення таких проблем: мова у зв'язку із соціальними умовами її функціонування; комплекс зовнішніх обставин, у яких реально функціонує й розвивається мова, а саме: суспільство людей, які використовують певну мову; соціальна структура цього суспільства; розбіжності між носіями мови за віком, соціальним статусом, рівнем культури й освіти, місцем проживання тощо; розбіжності у їхній мовній поведінці залежно від ситуації спілкування.

Тип: цикл професійної та практичної підготовки (вибіркова).

Термін вивчення: освітньо-кваліфікаційний рівень *магістр* 1 курс (1 семестр, 1 рік навчання).

Кількість кредитів: 3 кредити ECTS: всього денна форма навчання (магістри, 1 рік): 90 год., з них: 30 год. аудиторних: 22 год. лекційних, 8 год. практичних занять; 60 год. самостійна робота; **заочна** форма навчання (магістри, 1 рік) – 3 кредити ECTS, всього 90 год., з них: 12 год. аудиторних: 8 год. лекційних, 4 год. практичних занять, 78 год. самостійна робота.

Викладацький склад: кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Козак Р.В.

Мета курсу: вивчення проблем сучасної соціолінгвістики як дисципліни, що розглядає обумовленість функціонування мови соціальними факторами, до яких, у першу чергу, відносяться особливості суспільного і культурного життя людей, а також конкретні умови комунікації.

Основні завдання дисципліни: “Проблеми сучасної соціолінгвістики”:

методичні — творчо підходити до змісту предмета, формуючи у студентів навички соціолінгвістичного аналізу мовних явищ, сприяючи формуванню у майбутніх викладачів і наукових робітників ефективних форм соціальної і мовленнєвої поведінки;

пізнавальні – дати студентам знання про зміст базових понять сутності і функцій мови як засобу спілкування, соціолінгвістичною типологією мовних форм, понять мовної політики, мовної ситуації, мовних контактів, впливу суспільних факторів на розвиток мови;

практичні – сприяти виробленню у студентів навичок правильно діагностувати соціально-мовні поняття, самостійно розробляти на основі зібраних соціолінгвістичних даних мовну політику, вміти застосовувати методи соціолінгвістичних досліджень, вирішуючи конкретні прикладні завдання.

Результати навчання: студент повинен:

знати: основні проблеми, що їх вивчає соціолінгвістика, типи мовних ситуацій, що склалися в різних країнах світу, принципи мовної політики, спрямованої на підтримку мажоритарних чи міноритарних мов, тенденції у мовнонормалізаторській діяльності сучасних мовних спільнот, роль ЗМК у формуванні ставлення до мов різної демографічної та функціональної потужності;

вміти: здобуті знання та сформовані вміння дозволять студентові вільно орієнтуватися в сучасних мовних проблемах, виробити власний погляд на мовну політику, реалізувати їх у своїй інформаційній та комунікативній діяльності.

Методи викладання дисципліни:

пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, метод проблемного викладу, частково-пошуковий і дослідницький методи.

Методи оцінювання: поточне тестування, оцінка за навчальний проект, реферат, підсумковий письмовий тест, модульна контрольна робота тощо.

Розподіл балів, що присвоюються студентам:

(галузь знань **0203 Гуманітарні науки**; спеціальність **014.01 Середня освіта (Українська мова і література)**; освітньо-кваліфікаційний рівень **магістр, 1 рік навчання**)

Денна форма навчання			
Поточний контроль	Самостійна робота	Модульна контрольна робота	Екзамен

10 балів	20 балів	30 балів	40 балів в
-------------	-------------	-------------	------------------

Заочна форма навчання			
Поточний контроль	Самостійна робота	Модульна контрольна робота	Екзамен
10 балів	20 балів	30 балів	40 балів в

Форма підсумкового контролю: екзамен.

Перелік основної літератури:

1. Беликов В.И., Крысин Л.П. Социолінгвістика. – М., 2001.
2. Вахтин Н.Б., Головка Е.В. Социолінгвістика и соціологія языка. – Уч. пос. – Санкт-Петербург, 2004.
3. Карасик В. Язык соціального статусу. – М., 2002.
4. Котигоренко. Етнічні протиріччя і конфлікти в сучасній Україні: політологічний концепт.– К., 2004.
5. Масенко Л. Мова і політика. – К., 1999.
6. Масенко Л. Мова і суспільство: Постколоніальний вимір. – К.: Вид. дім “КМ Академія”, 2004. – 163 с.
7. Масенко Л. Нариси з соціолінгвістики. – К., 2010.
8. Мечковская Н.Б. Социальная лінгвістика. – М., 2000.
9. Мовні конфлікти і гармонізація суспільства. – К., 2002.
10. Нагорна Л.П. Політична мова і мовна політика: Діапазон можливостей політичної лінгвістики.– К., Світогляд, 2005.– 315 с.
11. Словник соціолінгвістичних та етнолінгвістичних термінів / О.Олікова, А.А.Семенюк, О.М.Тарнавська. – Луцьк : Волинський нац. ун-т імені Лесі Українки, 2010. – 364 с.
12. Ткаченко О. Мова і національна ментальність. – К., 2006.

Мова викладання: українська.